

ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของ

หญิงอาชีพพิเศษ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

**HEALTH BELIEFS INFLUENCING SEXUALLY TRANSMITTED
DISEASES AMONG SEX WORKERS, MUANG DISTRICT,
CHACHOENGSAO PROVINCE.**

พยอม ประคอง

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤศจิกายน 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของพยอม ประครอง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ของคณะสาขารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรียรัตน์ ล้อมพงศ์)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรียรัตน์ ล้อมพงศ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.นิภา มหาราชพงศ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วัลลภ ใจดี)

คณะสาขารณสุขศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรสาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ของคณะสาขารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะสาขารณสุขศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วสุธร ตันวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน...พฤศจิกายน...พ.ศ. 2554

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ล้อมพงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องต่างๆ และเอาใจใส่ ด้วยดีเสมอมา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์เกียรติคุณบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาระเบียบวิธีวิจัย ด้วยความเอาใจใส่ ห่วงใยกับนักศึกษาเสมอมา รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่านที่ประสาทวิชาความรู้ ในสาขาวิชาสาขารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ขอขอบพระคุณ ดร.นิภา มหารัษฎพงศ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาในการสร้างเครื่องมือ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งแนะนำในการแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาให้มีคุณภาพ ขอขอบคุณ เจ้าของร้านคาราโอเกะ และหญิงอาชีพพิเศษทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษา และขอขอบคุณผู้ร่วมงานทุกท่าน ที่ช่วยเหลือออกเก็บข้อมูลการทำงานนิพนธ์ ในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณป้า ผู้เลี้ยงดูให้ได้มีวิชาความรู้ และประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน รวมทั้งครอบครัวและบุตรชายที่สนับสนุน เป็นกำลังใจด้วยดี

ผลของการศึกษาครั้งนี้ คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอบเป็นกตัญญูตเวที แก่ บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีต และปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้ามีการศึกษาและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน และชีวิตครอบครัวจนถึงปัจจุบันนี้

พยอม ประทอง

พฤศจิกายน 2554

51928266: ศ.ม. (สาขารณศาสตร)

คำสำคัญ: ความเชื่อด้านสุขภาพ/หญิงอาชีพพิเศษ/โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

พยอม ประคอง: ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของ
หญิงอาชีพพิเศษ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา (HEALTH BELIEFS INFLUENCING
SEXUALLY TRANSMITTED DISEASES AMONG SEX WORKERS, MUANG DISTRICT,
CHACHOENGSAO PROVINCE) อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์: ศรีรัตน์ ล้อมพงศ์, Ph.D., 70 หน้า
ปี พ.ศ. 2554

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นหญิงอาชีพพิเศษที่มีอายุระหว่าง 15 – 25 ปี และเคยทำงานมาแล้วอย่างน้อย 6 เดือน จำนวน 236 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล การเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ไคสแควร์

ผลการศึกษา พบว่า หญิงอาชีพพิเศษส่วนใหญ่มีอายุ 20-21 ปี ร้อยละ 31.4 มีสถานภาพสมรสโสด ร้อยละ 83.1 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 42.8 ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ประเทศลาว ร้อยละ 95.8 มีระยะเวลาทำงานเฉลี่ย 12 เดือน และมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 19,000 บาทต่อเดือน หญิงอาชีพพิเศษมีความเชื่อด้านสุขภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีการรับรู้ประโยชน์มากที่สุด ร้อยละ 93.2 รองลงมาคือ การรับรู้อุปสรรค ร้อยละ 90.3 การรับรู้ความรุนแรง ร้อยละ 87.3 และการรับรู้โอกาสเสี่ยง ร้อยละ 71.2 สำหรับตัวแปร อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ แต่ระยะเวลาทำงาน พบว่า มีความสัมพันธ์ต่อการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ พบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้อุปสรรคไม่มีความสัมพันธ์ต่อการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ดังนั้นควรมีการจัดกิจกรรมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ส่งเสริมสุขภาพและอนามัยเจริญพันธุ์

51928266: M.P.H. (MASTER OF PUBLIC HEALTH)

KEYWORDS: HEALTH BELIEF/SEX WORKERS/ SEXUALLY TRANSMITTED DISEASES

PAYOM PRAKONG: HEALTH BELIEFS INFLUENCING SEXUALLY
TRANSMITTED DISEASES AMONG SEX WORKERS, MUANG DISTRICT,
CHACHOENGSAO PROVINCE. ADVISOR: SRIRAT LORMPHONGS, Ph.D, 70 P. 2011

This study is aimed to investigate the health beliefs that influence of sexually transmitted diseases among sex workers, Muang District, Chachoengsao Province. Two hundred and thirty six sex workers aged 15 to 25 years and who have worked for at least 6 months were interviewed using constructed questionnaire, which includes personal information, the sexually transmitted disease and the health beliefs that influence of sexually transmitted diseases. The descriptive analysis consisted of frequency, percentage, mean and standard deviation. Chi square was used to analyze relationships.

The results showed that 31.4 percent of sex workers were aged 20-21 years and 83.1 percent were single. Education level of 42.8 percent was middle school and 95.8 percent were from Laos. The average working period was 12 months and the median income was about 19,000 baht per month. The level of health beliefs was good for 90.3 percent. They perceived benefits of protection (93.2 percent). There were perceived barriers for 90.3 percent. 87.3 percent perceived sexually transmitted disease as a severe condition and 71.2 percent perceived themselves as susceptible to STD's. Age, marital status, education and income were not related to sexually transmitted disease. Time at sex work was associated with having a sexually transmitted disease ($p < 0.05$). The health beliefs that influence sexually transmitted diseases were perceived susceptibility, perceived severity, perceived benefits. Perceived barriers were not related to sexually transmitted diseases.

The results of this study should be discussed with health authorities to enhance the understanding of the need to prevent sexually transmitted diseases and promote reproductive health.

สารบัญ

หน้า

ประกาศคุุณูปการ.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
สมมติฐานของการศึกษา.....	4
กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	4
ประโยชน์ที่จะได้รับ.....	6
ขอบเขตการศึกษา.....	6
ข้อจำกัดของการศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
สถานการณ์โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของประเทศไทย.....	8
สถานการณ์โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของหญิงอาชีพพิเศษ.....	10
ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์.....	11
แนวคิดความเชื่อด้านสุขภาพ.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	31
รูปแบบการศึกษา.....	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	31
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	38
4 ผลการศึกษา.....	39
ข้อมูลทั่วไป.....	39
การเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์.....	41
ความเชื่อด้านสุขภาพ.....	41
ข้อมูลทั่วไปที่มีผลต่อการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์.....	48
ความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์.....	50
5 สรุป อภิปราย และเสนอแนะ.....	51
สรุปผลการศึกษา.....	51
อภิปรายผล.....	54
ข้อเสนอแนะ.....	55
บรรณานุกรม.....	57
ภาคผนวก.....	61
ภาคผนวก ก.....	62
ภาคผนวก ข.....	68
ประวัติย่อผู้ศึกษา.....	70

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การหาขนาดตัวอย่างหญิงอาชีพพิเศษตามสัดส่วนที่เคยป่วยและไม่เคยป่วย	32
2	การสุ่มตัวอย่างหญิงอาชีพพิเศษตามสัดส่วนที่เคยป่วยและไม่เคยป่วยตาม สถานบริการ.....	32
3	จำนวนและร้อยละของหญิงอาชีพพิเศษ จำแนกตาม ข้อมูล ทั่วไป.....	40
4	จำนวนและร้อยละของหญิงอาชีพพิเศษ จำแนกตามการเป็นโรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์.....	41
5	จำนวนและร้อยละของหญิงอาชีพพิเศษ จำแนกรายชื่อตามการรับรู้โอกาส เสี่ยง	42
6	จำนวนและร้อยละของหญิงอาชีพพิเศษ จำแนกรายชื่อตามการรับรู้ความ รุนแรง	44
7	จำนวนและร้อยละของหญิงอาชีพพิเศษจำแนกรายชื่อตามการรับรู้ ประโยชน์	45
8	จำนวนและร้อยละของหญิงอาชีพพิเศษ จำแนกรายชื่อตามการรับรู้ อุปสรรค.....	47
9	จำนวนและร้อยละของหญิงอาชีพพิเศษจำแนกตามระดับความเชื่อด้าน สุขภาพ.....	48
10	จำนวนและร้อยละของหญิงอาชีพพิเศษที่เป็นและไม่เป็นโรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์ จำแนกตาม อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส ระยะเวลาทำงาน และรายได้.....	49
11	จำนวนและร้อยละของหญิงอาชีพพิเศษที่เป็นและไม่เป็นโรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์ จำแนกตามความเชื่อด้านสุขภาพ.....	50

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิด.....	5
2	แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพสำหรับใช้ทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรค...	22
3	แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ สำหรับใช้ทำนายพฤติกรรมเจ็บป่วย.....	24
4	แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ สำหรับใช้ทำนายพฤติกรรมผู้ป่วย.....	25